

Com editar la Viquipèdia i com fer-ho amb perspectiva de gènere

AMICAL
WIKIMEDIA

Ester Bonet i Solé

Pilar Salvatella

Esther Solé i Martí

#DonesiViquipedia

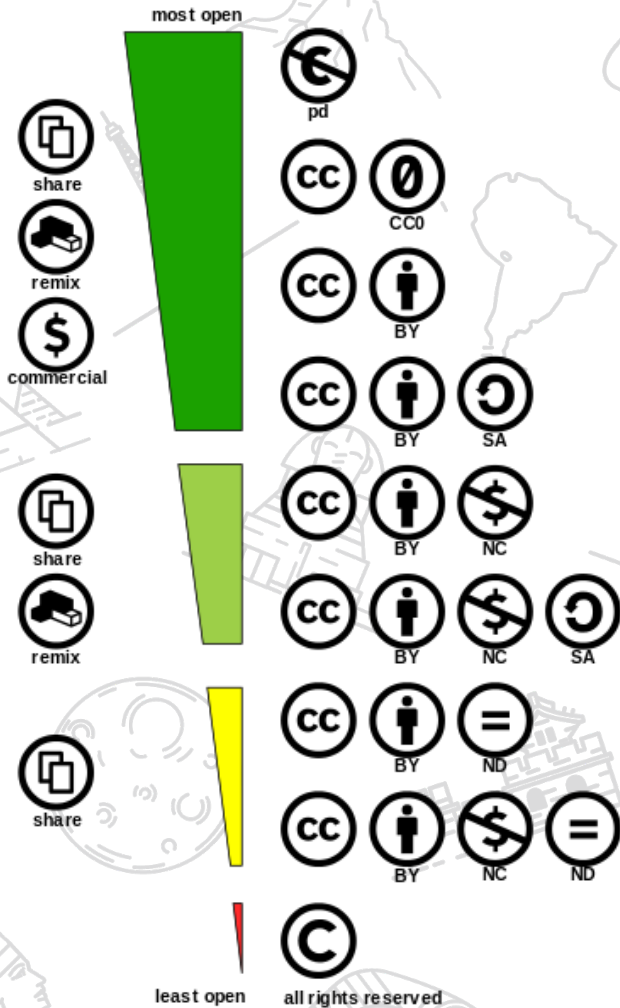
FIMA UB, 11 de març 2020

Viquiquè?

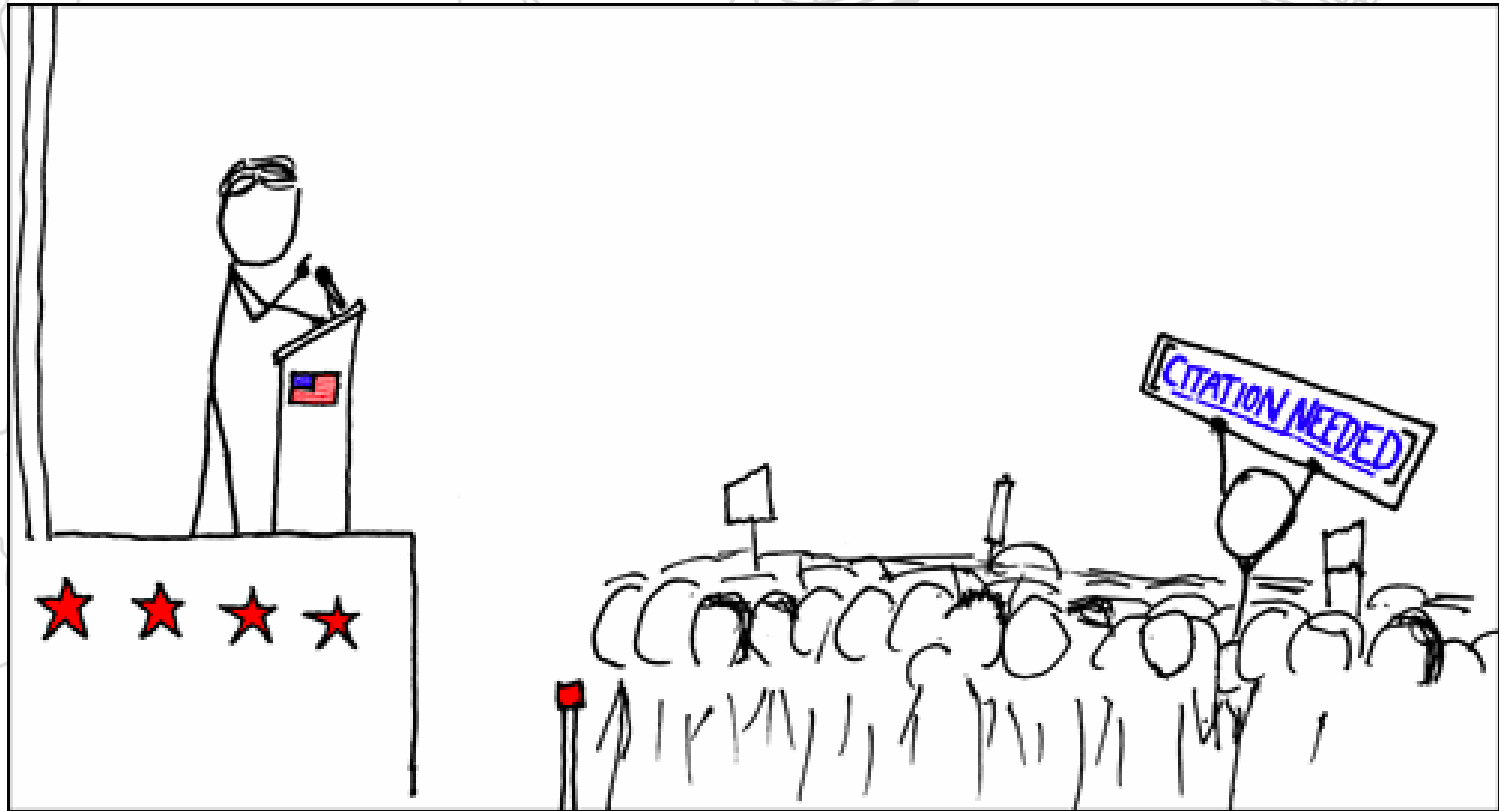

BY SA 2.0 Andrew Laing, Wikimedia Commons

cc creative commons

PD Creative Commons, Wikimedia Commons
 BY SA 4.0 Simon Villeneuve, Wikimedia Commons

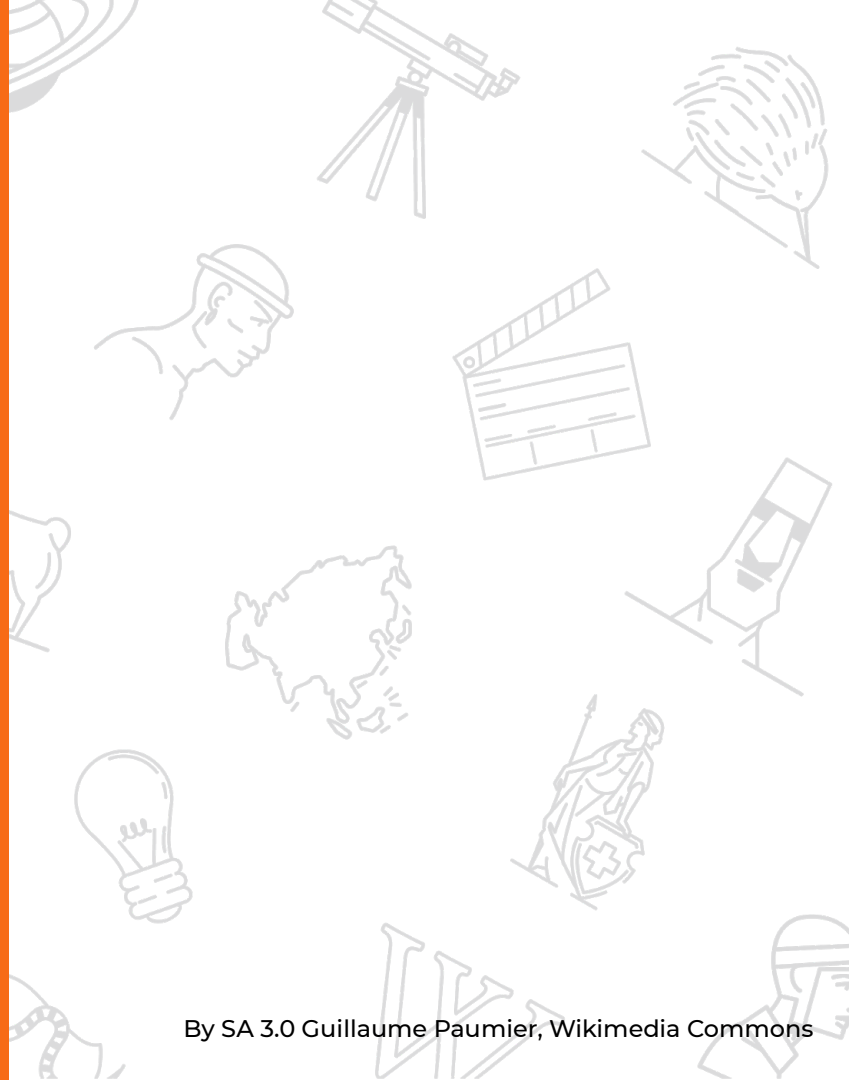

BY NC 2.5 Randall Munroe, xkcd.com

KEEP
CALM
AND
CLICK

[edit]

Viqui
DONES
UPF

Projecte ViquidonesUPF

Àrea: Viquipèdia
Subàrea: Bretxa de gènere

Objectiu Formar editores

Resultats Han estat revisades gran quantitat de biografies de dones i se n'han creat de noves. S'han revisat i creat conceptes bàsics, com per exemple les lleis que les emparen.

Les dones hem d'entendre que revertir el profund biaix de gènere a la Viquipèdia està a les nostres mans, ningú ho farà per nosaltres.

Efecte Matilda

L'Efecte Matilda és un biaix en contra del reconeixement els èxits de dones científiques, el treball de les quals és menystingut o fins i tot atribuït als seus col·legues homes. Aquest efecte va ser descrit per primera vegada per la sufragista i abolicionista Matilda Joselyn Gage en el seu assaig *Woman as Inventor* i el terme fou proposat per la historiadora de la ciència Margaret W. Rossiter el 1993.^{[1][2][3]} Segons alguns estudis, l'efecte era especialment pronunciat la dècada del 1990 als Estats Units d'Amèrica. Una investigació del 2012 trobà que els homes científics estatunidencs rebien més reconeixement i premis que les dones amb

L'espai Viquidones UPF és un espai d'edició **off-line multilingüe** que se centra a buscar **estratègies** d'aprenentatge per reduir la bretxa de gènere a la Viquipèdia tot **detectant** els biaixos existents, hereus de la tradició enciclopèdica que porten dècades reproduint-se, i **revertir-los**. S'hi promou la **cultura lliure** com a font de **coneixement compartit** i la **igualtat de les dones** com la via que fa possible que aquest coneixement sigui equitatiu.

“va ser influenciada per...”
 “va ser la mare de...”
 “va ser l'esposa de...”,
 “va ser l'amant de ” “
 “va ser la musa de”

Selecció biaix sexista

Referències gratuïtes al suposat atractiu -o falta d'atractiu- i frivolitats innecessàries:

Ethel Smith (organista) [https://ca.wikipedia.org/wiki/Ethel_Smith_\(organista\)](https://ca.wikipedia.org/wiki/Ethel_Smith_(organista))

Era una dona atractiva amb preferència pels vestits de colors, particularment els barrets... (3r paràgraf)

Montserrat Caballé https://ca.wikipedia.org/w/index.php?title=Montserrat_Caball%C3%A9_i_Folch&oldid=22076856

La Caballé no era una gran actriu dalt de l'escenari ni tenia un físic fascinant. El que tenia era una veu com poques, de timbre i color magnífics, i un gust exquisit per cantar. El que la feia extraordinària era la gran intel·ligència per saber usar la tècnica fora del comú que havia après.^[12] La seva veu era notable per la seva puresa, pel seu control precís i per la seva potència. La seva tècnica era superba, per la matisació vocal i pels seus exquisits pianíssimos.

Anna Maria Strada de Po, anomenada *Stradina*, soprano italiana del s. XVIII. https://ca.wikipedia.org/wiki/Anna_Maria_Strada
S'instal·là a Londres (on, malgrat la seva portentosa veu, degut al seu poc agraciat físic, fou anomenada <The Pig>), on va romandre fins al 1737, quan Haendel, que l'havia instruït intensament convertint-la en una de les cantants més importants de l'època, trencà sobtadament el contracte que l'unia a ella. (3r paràgraf)

Marta Toren ([Estocolm](#), Suècia, 21 de maig de 1925 - 19 de febrer de 1957) fou una actriu de cinema sueca. https://ca.wikipedia.org/wiki/Marta_Toren

(Últims paràgrafs) En Marta Toren predominen la sensibilitat i la passió per sobre del cervell. Les heroïnes que encarnà en la pantalla es determinen per les seves reaccions intensament femenines sense mescla de racionalisme nòrdic, com el públic havia vist en altres actrius. Una persistent malaltia, potser produïda per unes afeccions íntimes i sentimentals, va donar lloc al terrible desenllaç d'una hemorràgia cerebral que rendí el cos d'aquesta bella actriu, morta als trenta-un anys de la seva vida.

A la seva situació personal:

Jennifer Michelle Goodwin, coneguda artísticament com a **Ginnifer Goodwin**, ([Memphis](#), [Tennessee](#), 22 de maig de 1978) és una actriu estatunidenca. https://ca.wikipedia.org/wiki/Ginnifer_Goodwin

(Inici del 2n paràgraf) Soltera i sens compromís, fins fa poc temps va estar compromesa amb l'actor Joey Kern, amb qui trencà el compromís a mitjans del 2011. També ha tingut relacions amb actors com [Topher Grace](#), [Joaquin Phoenix](#) i [Chris Klein](#).

(Últim paràgraf) No ha estat mai nomenada a cap premi de rellevància.

Els components masculins de la família, a primer terme:

Antònia Pich Santasusana ([Sant Andreu de Palomar](#), Barcelona, [11 d'abril](#) de [1910](#) – Sant Andreu de Palomar, [18 d'octubre](#) de [1990](#)) fou una pianista, violinista i professora de música, germana de [Joan Pich i Santasusana](#). https://ca.wikipedia.org/wiki/Ant%C3%B2nia_Pich_i_Santasusana

(Un cop et poses a llegir l'article no sembla que faci falta recordar el germà per a res)

Isabel Llorach i Dolsa https://ca.wikipedia.org/wiki/Isabel_Llorach_i_Dolsa

BiografiaEra filla del metge [Pau Llorach i Malet](#), que juntament amb el seu sogre [Tomàs Dolsa i Ricart](#), foren els creadors de l'[Institut Frenopàtic de les Corts](#) (Barcelona). Isabel va heretar una considerable fortuna, amassada pel seu pare a partir del descobriment d'una mina d'[aigües medicinals](#) a [Rubinat](#) ([la Segarra](#)). (2n paràgraf)

Ada Parellada i Garrell, cuinera https://ca.wikipedia.org/wiki/Ada_Parellada_i_Garrell

Els seus orígens familiars sempre han estat lligats a la restauració; el seu germà Ramon Parellada és propietari de la Fonda Europa de Granollers —on ella hi va passar molts moments de la seva infància— i del restaurant Senyor Parellada de Barcelona, la seva germana Teresa Parellada de Can Ribas ([Bigues i Riells](#)) i el seu cosí Paco Solé Parellada el [7 Portes](#) de la Ciutat Comtal.^[2] (2n paràgraf)

Montserrat Trueta i Llacuna (Barcelona, [20 de març de 1932](#) – [Barcelona, 4 de maig de 2018](#)) fou una activista social catalana, filla del doctor [Josep Trueta i Raspall](#) i vídua de [Ramon Trias Fargas](#), amb qui es casà el 1954 a [Oxford](#).
https://ca.wikipedia.org/wiki/Montserrat_Trueta_i_Llacuna (1r paràgraf)

Paulina Andreu i Busto, pallassa i domadora eqüestre catalana que treballà en el [circ](#).
https://ca.wikipedia.org/wiki/Paulina_Andreu_i_Busto

Biografia

Va néixer el [1921](#) a la ciutat de [Barcelona](#), filla de Josep Andreu i Lasserre, més conegut amb el nom de [Charlie Rivel](#), i de Carmen Busto, i neboda del pallasso i acròbata Roger Andreu, de nom artístic Rogelio Rivel. De ben petita inicià les seves col·laboracions amb el seu pare en el món del [circ](#), destacant la victòria que aconseguiren el [1927](#) en un concurs d'imitadors de [Charlie Chaplin](#), concurs en el qual participà el mateix Chaplin. Va debutar al món del circ el [1928](#) a [París](#), imitant la vedet [Josephine Baker](#).^[2]

El [1927](#) es traslladà, juntament amb el seu pare i la resta de la família, a l'[Alemanya](#) de la [República de Weimar](#), on actuà amb ells al Circ Schumann, un dels més famosos del moment. El [1945](#) es casà amb Albert Schumann (1915 - [Cubelles](#), 2001),^[3] també d'una nissaga circense, amb qui formaria parella artística i destacaria com a domadora eqüestre. El [1969](#), amb el tancament del Circ Schumann, es retirà del món del circ i a partir de [1972](#), quan va morir la seva mare, reinicià les seves col·laboracions amb el seu pare durant onze anys (1972-1982). Actualment viu retirada a la població de [Cubelles](#) ([Garraf](#)), població natal del seu pare. (2n i 3r paràgrafs)

Preocupacions per la filiació paterna, que passen a ocupar la primera línia de la biografia:

Clotilde Pascual Fibla, pintora i [escultora](#) catalana. https://ca.wikipedia.org/wiki/Clotilde_Pascual_i_Fibla

Biografia

Va rebre el seu primer cognom de [Pau Pascual i Perellada](#) (1838-1881), natural de Santa Coloma de Cervelló, marit difunt de la seva mare, i fou filla de [Joaquima Fibla i Fibla](#) (1848-*), natural d'[Ulldecona](#).^[5] (2n paràgraf)

Els mèrits, discretament reduïts:

Maria Teresa de Filippis, pilot de curses automobilístiques. https://ca.wikipedia.org/wiki/Maria_Teresa_de_Filippis

(1r paràgraf) Va ser [la primera dona](#) que va participar en una cursa a la història de la F1. Després vindrien [Lella Lombardi](#), [Divina Galica](#), [Desiré Wilson](#) i [Giovanna Amati](#).

(2n paràgraf)...[aconseguint un desè lloc com a millor classificació](#).

Un tipus de redactat que subratlla els mèrits masculins i atenua les oportunitats que conquereixen o assoleixen les dones:

Linda B. Buck... [metgessa](#), [microbiòloga](#) i professora universitària nord-americana guardonada amb el Premi Nobel de Medicina i Fisiologia l'any 2004. https://ca.wikipedia.org/wiki/Linda_B._Buck

(3r paràgraf) Durant aquest període, l'any 1994 conegué Roger Brint, [un brillant científic](#) (que no té article a la Viquipèdia, però), company de feina i, posteriorment, parella seva.

(4t paràgraf) El 2002, [Linda](#) tornà a Seattle, on [li oferiren](#) una feina com a professora afiliada de [fisiologia](#) i [bioquímica](#) a la [Universitat de Washington](#). Així mateix [li trucaren](#) del Centre de Recerca del Càncer Fred Hutchinson de [Boston](#)^[2] i [esdevingué](#) investigadora de l'Institut Mèdic Howard Hughes a [Nova York](#).

Criteris d'admissibilitat dubtosos?

https://ca.wikipedia.org/wiki/Montserrat_Garcia_Balletb%C3%B3

Quan els criteris d'admissibilitat no es qüestionen: https://ca.wikipedia.org/wiki/Shinya_Yajima

Gràcies!

**AMICAL
WIKIMEDIA**

**Ester Bonet i Solé
Pilar Salvatella
Esther Solé i Martí
amical@wikimedia.cat
FIMA UB, 11 de març 2020**